

SAKSUTREDNING

Arkivreferanse: 2021/117-127

Saksbehandler:
Ingunn Synstnes

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
2026/21	04.05.2026	Kommunestyret

Fastsetting av planprogram til kommuneplanens arealdel

Vedlegg

- 1 Fastsetting av planprogram for kommuneplanens arealdel 2027-2040
- 2 Innspill til planprogrammet
- 3 Arealinnspill
- 4 Kunnskapsgrunnlag
- 5 Høring av planprogram - Kommuneplanens arealdel
- 6 Utskrift av møtebok - Forslag til planprogram for kommuneplanens arealdel 2021-2035 - Høring

Saksutredning

Kommuneplanens arealdel styrer den langsiktige arealutviklingen i kommunen og setter rammer for framtidig arealbruk. En viktig del av kommuneplanens arealdel er å fastsette rammene for hvordan den langsiktige forvaltningen av kommunens arealer og naturressurser skal skje.

Hensikten med planprogrammet er å legge til rette for et godt planlagt arbeid med kommuneplanens arealdel. Planprogrammet beskriver mål for planarbeidet, planprosessen, organisering, medvirkning, nasjonale og regionale føringer, og hvilke temaer som skal vurderes i planen.

Sel kommune startet arbeidet med revidering av kommuneplanens arealdel med varsel om oppstart og høring av planprogram i november 2020. Høringen av forslag til planprogram, innebærer en mulighet til å melde innspill og synspunkter til planarbeidet. Samtidig med at forslag til planprogram ble lagt ut til offentlig ettersyn, ble det kunngjort oppstart av arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel. Forslag til planprogram, datert 14.12.2020 var på høring 18.12.2020-14.02.2021. Selv om det har gått lang tid har kommunedirektøren vurdert at planprogrammet ikke sendes på ny høring. Planprogrammet beskriver planprosessen og organiseringen av planarbeidet som tidligere og er oppdatert i forhold til nasjonale og regionale føringer.

Det er lenge siden 2020-2021, og at det har tatt tid skyldes blant annet at det har vært behandlet mange andre saker siden dette. Det er viktig å være klar over at enkle saker ofte blir mer omfattende enn en først tenker. Årene som har gått kan vi ikke gjøre noe med, men kommunedirektøren foreslår å gå videre med det arbeidet som ble gjort i 2020. Det innebærer at kommunedirektøren har vurdert forslag til planprogram som var på høring og vurdert innspillene som er kommet til planprogrammet. Kommunedirektøren foreslår å endre planperioden som i saksutredningen 2020 var skrevet 2021-2035, til 2027 – 2040, da en planlegger vedtak av planen i 2027.

Planprogrammet er oppdatert med nye overordnede føringer som har kommet etter at planprogrammet ble lagt ut på høring. Det har skjedd mye på disse årene så det er omfattende endringer i planprogrammet på dette. Planprogrammet som var ute på høring er lagt som vedlegg.

Som vedlegg til planprogrammet er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag. Kunnskapsgrunnlaget utreder fremskredet folketallsutvikling, arealbruksendringer siden 2016. Dette er gjort for å være et grunnlag for beslutninger basert på den utviklingen vi har hatt i kommunen siden kommuneplanens arealdel ble vedtatt i 2016.

Som en følge av at det er lenge siden kommunen mottok endel av innspillene, virker ikke alle lenkene det er henvisning til i innspillene. Kommunen vil under planarbeidet benytte nyeste og oppdatert kunnskap.

Etter offentlig høring av planprogrammet mottok kommunen 22 uttalelser/innspill til planprogrammet, og 133 innspill til arealdelen. Innspill til arealdelen har vi mottatt fram til nå, noe som er med på å gjøre at vi har mange innspill. Innspillene til planprogrammet er oppsummert og kommentert under. Innspillene til planprogrammet i sin helhet er samlet i dokumentet – *Innspill til planprogrammet*, som er vedlagt. Innspillene er sortert etter når de er mottatt. Det er lagt på løpenummer, avsender og journalnummer øverst på hvert innspill. Dette er gjort for å skille innspillene fra hverandre, og gjøre det enklere å finne de i kommunens sakssystem. Nederst er det satt på sidetall.

Innspillene som er kommet på areal, er samlet i – *Arealinnspill*, og lagt som vedlegg. Innspillene er nummerert etter når de er mottatt. Det er lagt på nummer, navn og journalnummer øverst på innspillene, og sidetall nederst. Dette er gjort for å skille innspillene fra hverandre. Alle innspillene som er journalført som innspill er lagt som vedlegg. Noen har kommet med innspill flere ganger, andre innspill er blitt løst i løpet av tiden som har gått, og noen har trukket innspillet sitt. Alle arealinnspillene som er kommet er vedlagt, utgående svar er ikke lagt ved. Innspillene vil bli vurdert og sortert i det videre planarbeidet.

Vurdering

Kommunestyret la følgende temaer til grunn når planprogrammet ble lagt på høring:

- ❖ Boliger
Arealdelen skal legge til rette for nye boligområder/tomter.
- ❖ Fritidsboliger
Arealdelen skal vurdere urealiserte fritidsområder, og legge til rette for ny fritidsbebyggelse.
- ❖ Næringsutvikling:
Arealdelen skal legge til rette for næringsutvikling både i eksisterende og nye etableringer.

Det skal vurderes behovet for utvidelse av eksisterende og nye masseuttak.

❖ Veier

Arealdelen skal vurdere behov for nye veier i eksisterende hytteområder, og bruken av eksisterende veier i hytteområder.

Arealdelen skal legge til rette for nye gang- og sykkelveier.

Det å velge ut temaer som rulleringen konsentrerer seg om kan bidra til en raskere prosess. Kommunedirektøren ønsker å understreke at temaene som er valgt til rullering av kommuneplanens arealdel dekker det aller meste, det er altså ikke mye som ikke er en del av rulleringen, det innebærer at det er valgt en omfattende rullering.

Følgende innspill er kommet til planprogrammet:

1. NVEs generelle innspill ved varsel om oppstart og høring av planprogram (2018/876-43)
2. Bjølstadmo velforening (2021/117 – 2)
3. Villy Giverhaug (2021/117 – 3)
4. Nordre Furusjøen Vel (NFV) v/Gustav Saastad (2021/117 – 8)
5. Stilaget for Mysusæter, Raphamn og Kringseter (2021/117-9)
6. Jordvernalliansen i Innlandet (2021/117-11)
7. Villy Giverhaug (2021/117-12)
8. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) (2021/117-16)
9. Innlandet fylkeskommune (2021/117-17)
10. Villreinnemda for Rondane og Sølnekletten (2021/117-21)
11. Naturvernforbundet i Oppland (2021/117-24)
12. Steinar Grønn, setereier, Pungen (2021/117-26)
13. Mysusæter Vel (2021/117-28)
14. Løypelaget for Mysusæter, Raphamn og Kringseter (2021/117-33)
15. Grunneiere på Mysusæter (2021/117-38)
16. Statens vegvesen (2021/117-41)
17. Mattilsynet (2021/117-42)
18. Statsforvalteren i Innlandet (2021/117-47)
19. Villreirutvalget for Rondane nord (2021/117-48)
20. Tor O. Bergum (2021/117-50)
21. Høvringen Beitelag (2021/117-82)
22. Mysusæter vel (2021/117-113)

Under er en oppsummering av innspillene og kommunedirektørens vurderinger av innspillene. Innspillene er i sin helhet lagt som vedlegg til saken.

1. NVEs generelle innspill ved varsel om oppstart og høring av planprogram (2018/876-43)

Arbeidet med kommunal planstrategi legger føringer for kommunens arealplanlegging i flere år framover. NVEs veileder 2/2017 *Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging*, beskriver hvordan forvaltningsområdene skal ivaretas i kommunale planer.

Planstrategien bør gi tydelige føringer for hvordan kommunen skal se til at faren for oversvømmelse, flom og skred blir identifisert på overordnet nivå. Kommunen må gå gjennom sine tettsteder og utbyggingsområder, og analyserer hvilke områder som er sårbare for videre utbygging/fortetting knyttet til skred-, flom- og overvannsutfordringer. Områder der man har bygd seg inn i flomutfordringer (eller områder der man er i ferd med å gjøre dette) er viktig å identifisere. ROS-

analysen, jf. pbl § 4-3, må brukes til å styre arealbruken og ivareta samfunnssikkerheten i arealplanleggingen, DBS veileder, *Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging*.

Klimaendringer og klimatilpasning

NVE ser av planstrategien og planprogrammet at kommunen har søkelys på klima og klimatilpasning. I følge pbl. § 3-1 første ledd bokstav g) er tilpassing til forventa klimaendringer en planoppgave. Den helhetlige forvaltninga av vannets kretsløp er også en planoppgave, jf. pbl. §3-1 første ledd bokstav i).

Som følge av et endra klima er det forventet mer intens nedbør, se klimaprofilen for Oppland. Dette vil føre til mer overvann, spissere flommer i vassdragene og økt fare for erosjon og skred. Derfor må en ha en høy bevissthet rundt hvilke arealer som er best egnet til infiltrering, fordrøyning, bortledning av vann og hvilke arealer som er best egnet til å bygge på.

Hensynet til flomfare må sees i sammenheng med lokal overvannshåndtering. Både resipient (vassdrag, vann eller sjø) og VA-infrastruktur må ha tilstrekkelig kapasitet før nye byggeområder planlegges, jf. TEK17, kap. 7.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning skal ligge til grunn for den kommunal planlegging jf. pbl. § 6-2.

Vassdragsforvaltning

Det bør ikke bygges i områder utsatt for vassdragsrelatert fare. Elveos og randsoner langs vassdrag er blant de mest artsrike og bevaringsverdige mht. landskapsøkologi og biologisk mangfold. Styring av arealbruken bort fra vassdragene er det beste virkemiddelet for å ta vare på vassdragsmiljø og begrense vassdragsrelatert fare. NVE anbefaler en tydelig strategi for forvaltning av vassdragene. Det kan være å etablere avstandsgrenser, unngå tiltak i vassdrag og vassdragsnære områder og unngå bekkelukkinger.

Energianlegg

Et velfungerende system for produksjon og overføring av energi er avgjørende for samfunnet.

NVE anbefaler følgende veiledere og verktøy i planarbeidet:

<https://www.nve.no/karttjenester/> NVEs karttjenester viser informasjon om flom- og skredfare, vassdrag og energianlegg.

http://publikasjoner.nve.no/veileder/2017/veileder2017_02.pdf NVEs veileder 2/2017 Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging beskriver hvordan interessene bør ivaretas i planen, slik at en unngår innsigelse.

http://publikasjoner.nve.no/retningslinjer/2011/retningslinjer2011_02.pdf NVEs retningslinje 2/2011 Flaum- og skredfare i arealplanar beskriver hvilke flom- og skredprosesser som kan utgjøre fare, og hvordan disse farene bør utredes og innarbeides i planen.

www.miljokommune.no gir nyttige tips om overvannshåndtering i arealplanlegging.

Klimaprofilene

<https://klimaservicesenter.no/faces/mobile/article.xhtml?uri=klimaservicesenteret/klimaprofiler>

Statlig planretningslinje klimatilpasning <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-281469>

For vurdering av overvann kan publikasjoner fra Norsk Vann være aktuelle:

Norsk Vanns veileder A162 – «Veiledning i klimatilpasset overvannshåndtering» og Norsk Vanns rapport B22 - «Vann og avløp i arealplanlegging og byggesaksbehandling»,

<https://www.norskvann.no/index.php/kompetanse/va-bokhandelen>

Flere nyttige veiledere og verktøy finnes på www.nve.no/arealplan

Kommunedirektørens vurdering:

Ros analysen knyttet til planarbeidet vil utrede fareområder jf. pbl §4-3.

Kommunen vil ta utgangspunkt i gjeldende bestemmelser og videreføre de for å sikre vassdragsverdiene.

Kommuneplanens arealdel skal vurderes opp mot nyeste, tilgjengelig lovverk, forskrifter, veiledere mv.

2. Bjølstadmo velforening (2021/117 – 2)

Næringsutvikling: ønsker at det skal bestemmes hva slags type næringsvirksomhet som kan etableres på næringstomtene som er igjen i boligfeltet, bl.a. Harildstadmoen. Det er noen ledige boligtomter der, men disse vil ikke være attraktive når en ikke vet hva slags næringsvirksomhet som kan komme på nabotomtene. Det bør ikke være næringsvirksomhet som medfører mye støy, lukt, eller forurensing. Velforeningen har tidligere sagt at gjenværende næringstomter kan reguleres til boligformål, siden de ligger midt i et boligfelt.

Veier: håper det blir lagt til rette for gang og sykkelvei fra skolen og til Harlaug bru, siden det ferdes barn der til og fra skole, fartsgrensen er høy og trafikken øker.

Kommunedirektørens vurdering:

Næringsareal og veier er tema som skal drøftes i det videre planarbeidet.

3. Villy Giverhaug (2021/117 – 3)

Siden 1988 er det planlagt og bygd hytter i såkalte høgstandardfelt langs f.eks. Ulvangsvegen og Furusjøvegen. Kommunen solgte tomter tilrettelagt for større hytter med kloakk, vatn, strøm og delvis vei (kommunen har til dels forsømt seg med helårsvei, f.eks. Ulvangsvegen). Fremre del er helårsvei, midtre del er skiløype og øvre del ikke skiløype. Begge sider av Ulvangsvegen brukes til skiløyper, men med varierende kvalitet.

Det er viktig å poengtere tidligere vedtak i Sel K 1509 2014, som innebærer en omlegging av skitrase i Ulvangen. Skiløypene må ut av veiene. Hyttefolkets ønsker har endret seg siden 1988, reisen er borte fra nærområdene til Ulvangen. Ulvangsvegen ligger i sin helhet i utviklingssone 3, dette har fylkesmennene i Oppland og Hedmark slått fast, og skrevet til kommunen om 2016.

Kommunedirektørens vurdering:

Brøyting av veier er et av temaene ved rullering av planen, og vil bli vurdert i det videre planarbeidet. Se kommunedirektørens vurdering og beskrivelse av regional plan for Rondane og Sølnekletten, under Villy Giverhaug sitt innspill nr. 7.

4. Nordre Furusjøen Vel (NFV) v/Gustav Saastad (2021/117 – 8)

Hytteområdene ved Furusjøen og Vålåsjøen grenser mot Nord-Fron kommune. Bestemmelsene om arealutnyttelse for hytter i dette området bør harmoniseres med reguleringsplanen for Furusjøen hytteområde i Nord-Fron kommune.

Statskog har tillatt begrenset inngjerding av hytter i andre områder. Derfor bør arealplanen gi anledning til en begrenset inngjerding av hytter, herunder hytter i statsallmenningen.

NFV mener området fra Karelen til Elgsvika på oversiden av Furusjøvegen bør utredes med tanke på ny fritidsbebyggelse.

NFV støtter at det vurderes veier til eksisterende hytter som kun har gangsti.

Gode og tidlige skiløyper er viktig, samtidig som det bør legges til rette for enkel adkomst til hyttene, også vinterstid. Planarbeidet bør sikre gode og langsiktige løsninger for Furusjøvegen som sikrer like gode eller bedre skiløyper, fortsatt mulighet til tidlig skiløyper og at Furusjøvegen kan brøytes.

Planarbeidet bør se på utviklingen av stignettet i områdene fra Mysusæter – Furusjøen – Vålåsjøen – Kringsæter – Raphamn, med bl.a. tilrettelegging for økt bruk av sykkel.

Kommunedirektørens vurdering:

Utnyttelsesgraden i Sel kommune er tilpasset naturen i området, et åpent område med spredt fritidsbebyggelse der mange av hyttene ligger nært vannene. Statskog er grunneier og har som oppgave å sikre fellesskapets interesser. Kommunedirektøren mener det er naturlig at utnyttelsesgraden er tilpasset området og ikke nabokommunen.

Fellesmøte i Sel og Vulufjell fjellstyrer behandlet den 08.03.2021 inngjerding i Statsallmenningen i sak 01/22. Det ble bestemt at fritidshytter i Sel og Nordre Kolloen statsallmenningen kan inngjerdnes på bestemte vilkår.

Eventuell ny hyttebebyggelse og veger i området blir vurdert i forbindelse med revisjon av plan. Temaet skiløyper har vært behandlet i egne saker. Temaet skiløyper og stier er så omfattende at kommunedirektøren ikke anbefaler at det tas inn i som tema her da det er et stort og arbeidskrevende tema som vil forsinke arbeidet med planen ytterligere. Ved nye utbyggingsområder er det viktig å se utbygging i sammenheng med stier og løyper.

5. Stilaget for Mysusæter, Raphamn og Kringseter (2021/117-9)

Stiene må avmerkes på kart. Viktig at eksisterende stier ikke blir påvirket av f.eks. salg av nye hyttetomter.

Hver vel-forening har valgt et stiuvalg som har ansvaret for stinettet i sitt område. Stinettet har en helhetlig merking. Stitilbudet er godt og tilstrekkelig og de ulike vel-foreningene har vært enige i at vedlikeholdet ikke skal avta. Det er viktig å ha kapasitet til å vedlikeholde stinettet. Stinettet er på ca. 10 mil.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren mener stier og løyper er viktige temaer som må ivaretas i forbindelse med nye utbyggingsområder. Stier er ikke en del av denne rulleringen.

6. Jordvernalliansen i Innlandet (2021/117-11)

Nasjonal jordvernstrategi, vedtatt i Stortinget 2015, må innlemmes som en føring for og i planarbeidet. Matjord er en ikke-fornybar ressurs som danner grunnlag for jordbruket vi har i dag. Nydyrking på dårligere arealer vil ikke gi samme grunnlag for matproduksjon. Med en voksende befolkning i verden og økt behov for sjølforsyning må vi ivareta den gode matjorda vi har, og i tillegg drive aktiv nydyrking.

Store matjordarealer tas til utbygging av samferdsel og gode matjordressurser kan da ikke tas til nærings- og boligutbygging. I dilemmaet mellom jordvern og ønske om arealer til bolig- og næringsformål, må Stortingets jordvernpolitikk legges til grunn. Dette betyr at alle kommuner må legge seg på en strengere praksis enn tidligere. Sel kommune har omdisponert 210 dekar dyrket mark i perioden fra 2005 til 2019, og er blant den halvdelen kommuner som har bygd ned mest matjord i Innlandet, og det er nå viktig å føre en stram jordvernpolitikk.

Jordvernalliansen viser til føringer fra Stortinget og regjeringen om å ta utgangspunkt i FNs bærekraftsmål, og mener det er nødvendig med et sterkt jordvern.

I FNs bærekraftsmål ligger det en forpliktelse til å sørge for at befolkningen er mest mulig selvforsynt, og at en i størst mulig grad unngår import og å leve på andre lands arealer.

Regjeringen ga i brev til alle landets kommuner 8. januar 2021 klar beskjed om å vektlegge jordvern i arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål.

Klimaendringene innebærer utfordringer for matproduksjonen og matsikkerheten. Det er viktig at vi er bevisste på å ikke tape matjord, som er grunnlaget for matproduksjonen.

Oppsummert: Jordvernalliansen ber Sel kommune om konkret å innlemme jordvern som føring i kommuneplanens samfunnsdel – med mål om å unngå å omdisponere dyrket mark.

Kommunedirektørens vurdering:

Jordvern blir gjennomgående vurdert i planarbeidet der nyeste nasjonale jordvernstrategi legges til grunn (vedtatt 2023). Det utarbeides KU der ett av temaene er jord- og skogbruk og det vil bli utarbeidet arealregnskap for nye byggeområder.

7. Villy Giverhaug (2021/117-12)

Flere veier på Mysusæter har fått helårsvei. Ulvangsvegen er brøytet i fremre del, mellompartiet er regulert til skiløyper, øvre del til Berget er ikke regulert til skiløyper. Giverhaug anbefaler at kommunen i planen opphever reguleringsklausulen om skiløyper i veien. Skiløyper i veiene er konfliktskapende.

I innspillet er det referert til eksisterende kommuneplan og risiko- og sårbarhetsanalysen som er utført der. Det gjelder avstand til reinens ytterkant, hvilken sone med restriksjoner området er i, konsekvenser av brøyting for skiløyper. Giverhaug skriver at kommunen må rette opp sonebeskrivelsen, området er i sone 3 og kommunen tar feil når de hevder det er restriksjoner til sone.

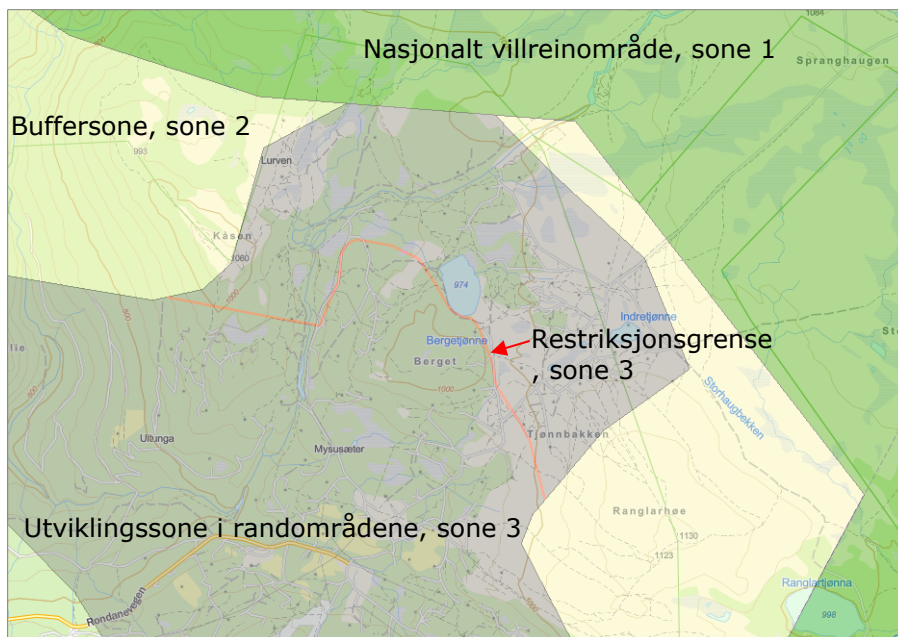
En brøytet vei vil ikke skape problemer for allmenhetens bruk. Det vil gi mulighet for alle til å komme seg ut, uten ski på beina. Flytting av skiløyper har større fordeler enn ulemper. Lengre skisesong og "universell utforming" ved at det åpnes for de som ikke er skigåere, eldre, småbarnsfamilier, syklende, individer med vanlige spasersko, og reduserte årlige utgifter til løypelaget. Flytting av skiløyper ut av eksisterende veier vil være en viktig faktor for å tilrettelegge mer i tråd til nye planbestemmelser i plan og bygningslovens universelle utforming (pbl. § 11-9, nr.5).

Kommunedirektørens vurdering:

I Høyesterettsdommen knyttet til Ulvangsvegen var reguleringsplan for Mysusæter vedtatt i 1988 sentral. Høyesterett konkluderte med henvisning til tidligere rettspraksis at ikke-benyttede rettigheter ikke har vern mot ny reguleringsplan og dermed at det avgjørende er den faktiske bruken.

I dommen slås det fast at ikke-benyttede rettigheter ikke er avgjørende for om et tiltak eller bruk anses som igangværende etter plan- og bygningslovens bestemmelser. Det er med andre ord ikke tilstrekkelig å ha en rett til en gitt bruk dersom det strider mot en ny regulering, rettigheten må også være utnyttet/brukt.

Administrasjonen bruker det som er tilgjengelig og kjent kunnskap på den tiden planen utarbeides. Tilgjengelig og kjent kunnskap endrer og utvikler seg over tid. Ved utarbeidelse av en ny kommuneplanens arealdel vil en innhente det som er av fagkunnskap, og utarbeide en ny plan på grunnlag av dette.

Kartutsnitt fra Regional plan for Rondane - Sølknletten.

I planbestemmelsene til regional plan for Rondane - Sølknletten s.73 står det at for Tjønnbakken øvre gjelder felles retningslinjer for buffersone, sone 2. Regionalplan for Rondane - Sølknletten vil bli lagt til grunn av kommunedirektøren i forbindelse med planforslaget.

Universell utforming av områder er viktig, og det er viktig med gode skiløyper som flest mulig kan benytte seg av. Ved omlegging av løyper må det tas hensyn til alle brukergrupper (for eksempel barnefamilier og eldre).

8. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) (2021/117-16)

Uttak av byggeråstoffer (pukk, grus, sand) til bygge- og anleggsformål med korte transportavstander og reduserte klimagassutslipp, er viktig. I tillegg er det viktig at mineralske masser av god kvalitet gjenvinnes som byggeråstoffer. Dette kan redusere presset på bynære grus- og pukkressurser og behovet for massetransport. En helhetlig vurdering av massehåndtering i plansammenheng kan være et nyttig virkemiddel for å avklare dette.

Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene sikrer viktige mineralforekomster i sine planer og avveier utvinning mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Tilgangen til, og lagring av, byggeråstoffer ses i et regionalt perspektiv.

Mineralske ressurser er ikke-fornybare naturressurser som kun kan tas ut der de naturlig forekommer. Det er derfor viktig å sikre tilgjengelighet til gode mineralforekomster for fremtiden og kommende generasjoner.

Uttalelse til planprogrammet

DMF minner om at der det vurderes alternativ arealbruk tilknyttet registrerte mineralske ressurser, skal det vurderes konsekvensene for forekomstområdet, på lik linje med andre naturressurser. De forventer derfor at listen over tema for konsekvensutredning i kap. 7 oppdateres.

Uttalelse til revisjon av kommuneplanens arealdel

Norges geologiske undersøkelse (NGU) har registrert mange forekomstområder for mineralske ressurser, både av byggeråstoff og naturstein, samt forekomster av malm- og industrimineraler.

Forekomstområdene Pillarguri og Raudberget er vurdert til henholdsvis internasjonal og regional betydning som skifer- og hellesteinsforekomster.

Tilgang på lokalt byggeråstoff er blant annet viktig ut fra hensynet til kostnader og utslipp i forbindelse med transport.

Områder der det skal foregå masseuttak i planperioden bør i arealdelen bli avsatt til råstoffutvinning, og ikke eksempelvis næringsområder med rekkefølgekrav om uttak. Dette sikrer klarhet om hva som skal foregå i kommende år, og gir klarhet ovenfor hvilke samfunnshensyn som må ivaretas. Der etterbruk er nødvendig må det avklares på kommuneplannivå, det kan benyttes rekkefølgebestemmelser.

Kommunen bør stille krav om reguleringsplan ved uttak av masser. Samlet uttak på mer enn 10 000 m³ masse, samt ethvert uttak av naturstein, krever driftskonsesjon før drift kan starte, jf. mineralloven § 43. DMF anbefaler følgende eller lignende bestemmelse for områder der det skal drives masseuttak; *«Drift skal skje i henhold til bestemmelser i mineralloven med gjeldende forskrifter, samt vilkår i tillatelse etter loven. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) er myndighet etter mineralloven».*

Med flere viktige skiferbrudd i drift, bør kommunen vurdere hvilke behov skiferbransjen har i planperioden. Denne vurderingen er viktig for forutsigbarhet til uttak av naturstein, på samme vis som det er viktig å tilse at det er tilstrekkelig næringsareal tilgjengelig i kommunen. Det er også anledning til å vurdere om det er grunnlag for en egen temaplan for mineralressurser.

DMF anbefaler at kommunen benytter plan- og bygningsloven § 11-8 hensynssone C (H590 - sone med særlig hensyn til mineralressurser med tilhørende bestemmelse), som et verktøy for å sikre registrerte forekomster som ikke er konkret avsatt til formålet råstoffutvinning: *«Hensynssonene H590 omfatter områder med mulig drivverdige råstoffressurser. I disse områdene bør det ikke tillates tiltak som vanskeliggjør fremtidig råstoffutvinning.»*

Kommunedirektørens vurdering:

Mineralske ressurser er tatt inn som et av temaene i konsekvensutredningen. Mineralressurser vil bli vurdert i planarbeidet. Kommunen vil vurdere bruk av hensynssone H590 i planprosessen som en videreføring av dagens bestemmelsesområde der råstoff vektlegges særskilt i forhold til annen aktivitet.

9. Innlandet fylkeskommune (2021/117-17)

Føringer fra «Innlandsstrategien» skal legges til grunn for planlegging i kommunene. Innlandsstrategiens langsiktige utviklingsmål er å realisere eventyrlige utviklingsmål ved å etablere en bærekraftig ressursforvaltning som gir utvikling og nye arbeidsplasser. Ved å ha levende lokalsamfunn med bærekraftige byer, tettsteder og bygder. Og til slutt ved at aktører i fylket vårt får større nasjonal betydning og synlighet. Innlandsstrategien introduserer fire satsningsområder; Innbyggerne, Inkludering, Innovasjon og Infrastruktur.

Boliger

Fylkeskommunen syns det er positivt at boliger i hovedsak skal knyttes til tettstedsområder. Det er viktig av hensyn til sentrumsutvikling, bokvalitet, barn- og unges interesser, miljø og veibelastning.

Å tilrettelegge for spredt boligbygging kan være vanskelig. Et alternativ kan være å sette detaljerte planbestemmelser. Utstrakt bruk av spredt boligbebyggelse er ikke forenlig med Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP), og i konflikt med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.

Behovsvurderinger for boligutvikling og bosetting for den aldrende befolkningen bør også være et sentralt tema i det videre arbeidet med planstrategi og arealdel.

Fritidsboliger

Det er positivt med en gjennomgang av urealiserte områder avsatt til fritidsbebyggelse. Fritidsboliger bør og skal lokaliseres iht. SPR-BATP. Fylkeskommunen er restriktiv til etablering av nye områder for fritidsbebyggelse, og imøteser heller utvidelser og fortetting av eksisterende områder.

Næringsutvikling

Verdiskaping og næringsutvikling er satsningsområder i samfunnsdelen. Nye næringsarealer må i hovedsak lokaliseres til sentrumsområder. Lokalisering utenfor sentrumsområder kan være i strid med SPR-BATP. Fylkeskommunen anbefaler at planprogrammet konkretiserer planreserver og utbyggingsbehov for næringsarealer.

Ved utvidelse av eksisterende og ved nye masseuttak, må det utredes om økning av tungtransport kan få konsekvenser for veinettet, trafiksikkerhet og trafikkstøy.

Samferdse

Gang- og sykkelveger må koble sammen boligområder og viktige målområder. Det bør knyttes rekkefølgekrav til opparbeidelsen av gang- og sykkelveier.

For fylkesveger må bestemmelsene om byggegrense (pkt. 3.1.2 i gjeldende plan) endres til en retningslinje som sier at gjeldende vegnettsplan for Innlandet skal gjelde.

Klima og miljø

Det må tas hensyn til viktige myr- og skogarealer for å sikre landskapsøkologiske funksjonsområder. For å nå regionale og nasjonale klima- og miljømålene, må ny utbygging lokaliseres til arealer hvor inngrepet ikke fører til utslipp av klimagasser og ikke svekker naturmangfoldet. Et tiltak er fortetting framfor å ta i bruk nye områder. Dette vil også kunne hindre tap av naturmangfold i kommunen.

Fylkeskommunen oppfordrer kommunen til å melde arbeidet med arealdelen inn til planforum.

Kommunedirektørens vurdering:

Gjeldende strategi, Innlandsstrategien 2024-2028, legges til grunn for planarbeidet.

Det pågår to delprosjekter som omhandler boligutvikling. Arealplanen vil følge opp resultatene av disse prosjektene. Kommunedirektøren vil vurdere å ta inn i planbestemmelsene bestemmelser for spredt boligbygging.

I planarbeidet vil en se på planreserver og utbyggingsbehov for boliger, fritidsboliger og næringsarealer.

Kommunedirektøren er enig i at gang- og sykkelveger er viktige, og ett av temaene i planrevisjonen er nye gang- og sykkelveier. I planbestemmelsene vil en ta inn en retningslinje om at; til enhver tids gjeldende vegnettsplan for Innlandet skal gjelde.

Klima og miljø vil bli hensyntatt i planarbeidet.

Kommunen vil melde saker og tema inn i regionalt planforum når det er behov for å drøfte/orientere om tema.

10. Villreinnemda for Rondane og Sølnekletten (2021/117-21)

Villreinen i Rondane-området er under sterkt press, og kommunen oppfordres til å legge dette som et hovedpremiss for planarbeidet. I 2021 kom tilstandsanalysen/klassifiseringen gjennom arbeidet med

Miljøkvalitetsnormen for villrein. Resultatene fra dette arbeidet er en viktig premis for planlegging i Rondane området.

Målsettingen i samfunnsdelen om at hovedtyngden av nye tomter og felt skal legges til vestsida av Lågen må følges opp. Hyttebygging på østsida bør komme i allerede godkjente planer, eller ved at godkjente, ikke bebygde tomter tas ut.

Når forslaget til ny kommuneplan sendes på høring, må det inneholde en samlet vurdering av de ulike endringsforslagene som er knyttet til fritidsbebyggelse, og hvilken totalbelastning dette vil utgjøre for ferdsel inn i villreinens leveområder (jfr. naturmangfoldlovas § 10).

Villreinemnda tilrår at kommunen differensierer maksimalstørrelsen på eksisterende fritidseiendommer i ulike områder.

Behovet for restaurering av villreintrekket vest for Rondane-massivet mellom Peer-Gynt og Spranget er kjent. Det er viktig at kommuneplanen legger opp til tiltak som reduserer ferdselen, og ikke øker den ytterligere.

På Spranget må kommunen vurdere konkrete tiltak for å bedre forholdene for villreinen, som begrensnig av overnatting, parkeringsforbud langs veien framover fra parkeringsplassen oa. Det savnes en omtale under kap. 6 med hvilke natur- og kulturverdier som er særlig viktige, i og med at «Å ta vare på viktige kultur- og naturverdier» er nevnt som et hovedfokus innledningsvis i planprogrammet.

Kommunedirektørens vurdering:

Et av formålene med planrevisjonen er å ta vare på viktige kultur- og naturkvaliteter. Temaene blir dekt i konsekvensutredningen pkt. 7.1.

En differensiering av bebygd areal på fritidseiendommer er gjort gjennom reguleringsplaner og som retningslinjer i kommuneplanens arealdel og vil bli videreført.

11. Naturvernforbundet i Oppland (2021/117-24)

Kommunen bør bruke FNs bærekraftsmål som grunnlag for planarbeidet. Forvaltningsmyndighetene har et stort ansvar for en bærekraftig forvaltning som gir tilstrekkelig beskyttelse for villreinen. Hytteutbygging og medfølgende ferdsel er en av de største truslene mot norsk villrein.

Biologisk mangfold er et tema som bør utredes i planarbeidet, med handlingsplaner for enkeltarter og deres leveområder i samsvar med naturmangfoldlovens målsetninger.

Arealendringer er den største trusselen mot biologisk mangfold. Å fortette og gjenbruke natur som allerede er påvirket er et viktig tiltak. En bærekraftig utvikling kan ikke forbruke naturarealer slik det gjøres i dag. Utbygde arealer er i praksis tapt som leveområder.

For å kunne måle arealnøytralitet, må det føres et arealregnskap. Kommunene må pålegges et særlig ansvar for arealnøytralitet, for det er av kommunen de fleste vedtak om arealomdisponeringer gjøres. Mange kommuneplaner, og alle dispensasjonene fra dem, gir inntrykk av at arealer betraktes som en fornybar ressurs, og ikke at nedbygget natur kan være ødelagt for alltid.

Mange natur- og friluftslivsområder er under utbyggingspress. Kommunen oppfordres til å utrede områder og kriterier for fjellgrenser eller markagrenser som vil gi forutsigbare rammer for bærekraftig verdiskapning og ivareta viktige natur- og friluftslivsområder.

Kommunens ansvar for reduksjon av klimagassutslipp må være vektlagt i planarbeidet. Målsetninger i kommunens klima- og energiplan må gjøres forpliktende for arealplanleggingen i kommunen. Rullering av kommuneplanen skal medføre reduserte klimagassutslipp, redusert energibruk og redusert transportbehov i kommunen.

Alle vannforekomster i kommunen må ha som mål å være i minst god økologisk tilstand i samsvar med målsetningene i vanndirektivarbeidet og ikke utsettes for nye tiltak som vil redusere denne.

Kommunedirektørens vurderinger:

Naturmangfold er et av temaene i konsekvensutredningen, og vil bli vurdert for utbyggingsområder. Det vil bli utarbeidet arealregnskap til planen.

12. Steinar Grønn, setereier, Pungen (2021/117-26)

Næringsutvikling

Reiseliv og hytteturisme bør være ett av kommunens satsningsområder. Mysusæter ligger i randsonen til Rondane nasjonalpark, og for å redusere trykket på nasjonalparken må det tilrettelegges for trivsel og aktivitet i randsonen, dvs. Mysusæter, både sommer og vinter. Det som vil gjøre området attraktivt for tilreisende og hytteturister:

1. Fremheve Mysusæter som sætergrend; Ivareta miljø og kulturlandskap rundt sætrene, legge til rette for at sætereierne kan drive alternativ næring på sine sætre, slik som brøytede veier.
2. Nye skiløyper etter egne traseer; Prepareres tidlig på høsten, gjerne med kunstsne.
3. Etablering av utendørs bademulighet; Furusjøen er attraktiv, men ligger i Nord-Fron. Foreslår å utrede om myra i Pungdalen kan graves ut til badedam, samt etablere toalettfasiliteter.
4. Styrke kundegrunnlaget for butikk og kafedrift; fortetting og flere hytter, øk standard på hyttene.
5. Hyttetomter; det må legges til rette for hytter ved vei, vann, kloakk og internett i framtidige planer.
6. Det meste av areal på Mysusæter er i privat eie. Grunneierne må tas med på råd i ide- og planleggingsfasen. Det er for seint at grunneierne kommer inn i høringsrunden.
7. Beiteretten står sterkt, og selv om den enkelte grunneier sier fra seg sin beiterett, kan det være andre som har beiterett i samme området. Den enkelte grunneier eller kommunen kan derfor ikke uten videre gi tillatelse til inngjerding. Det er heller ikke noe grunneierlag i området som dekker alle beiteberettigede. Dette må det ryddes opp i.

Veier

I dag er mange veier brukt som skiløyper om vinteren som begrenser bruken av veiene. Eldre og funksjonshemmede utestenges, beredskapet for utrykningskjøretøy er redusert. Mange hytter brukes lite om vinteren pga. vanskelig tilgjengelighet. Det er en del skepsis til brøyting bl.a. er antall kryssinger av skiløyper over brøytet vei feil. Her er det tatt med flere private avkjøringer som aldri vil bli brøytet. For å tilrettelegge for kryssing av de mest trafikkerte vegene, anbefales det å asfaltere der løypene krysser med noen meter på hver side, for å unngå grus inn i løypene.

Det påstås òg at det må opparbeides store parkeringsplasser i endene av vegene. Forutsetningen for brøyting er at trafikken styres med bom. Kun hytte-eierne som betaler for brøyting får kjøre. Dagsturister og andre tilreisende må fortsatt parkere i Mysusæter sentrum.

Grønn foreslår:

Åpne for brøyting av Furusjøvegen og Ulvangsvegen under forutsetning av at det opparbeides nye traseer for skiløyper til erstatning for de som i dag går etter veiene. Alternative løypetraseer bør ha en standard slik at de kan brukes som gang/syssel/rideveier om sommeren.

Kommunedirektørens vurdering:

Ett av temaene som er foreslått ved rullering av arealplanen er vei; Arealdelen skal vurdere behov for nye veier i eksisterende hytteområder og bruken av eksisterende veier i hytteområdene.

Beitenæringen må selv ta ansvar for å avklare spørsmålet om beiterettigheter og eventuelt etablere et felles grunneierlag med nødvendig fullmakter til å uttale seg på vegne av beiteberettigede. Inngjerding av hyttetomter er ikke et tema ved denne rulleringen.

Ifølge statlige planretningslinjer skal ikke myr nedbygges.

13. Mysusæter Vel (2021/117-28)

Fritidsbebyggelse

Fritidsbebyggelse, standardheving av eksisterende hytter vil gi større lokal økonomisk effekt. For å oppnå standardheving er det nødvendig med fortetting slik at det blir enklere tilgang til infrastruktur.

Sti- og løypenett

Det må lages en sti- og løypeplan. En strategi kan være å videreutvikle sti- og løypenettet sørover og bort fra villreinområdene samtidig som man også foreslår fortetting av eksisterende områder heller enn utbygging av nye områder. Det vil være positivt å utvikle korte enkle rundløyper. For å opprettholde mulighet for skiløyper tidlig i sesongen er det viktig at regulering av skiløyper på veiene opprettholdes. Løypene utgjør en viktig grunnstamme i det løypenettet man har i dag.

Kommunen bør bidra til å sikre stabile og forutsigbare rammebetingelser for løypekjøring. Grunneiere som får regulert inn nye tomter bør bidra til felles infrastruktur som sti- og løypenett i form av avgivelse av grunn, opparbeidelse av sti- og løyper eller kontantbidrag. Dette vil øke verdiene av tomtene for grunneierne, attraktiviteten for både hytteeiere og besøkende.

Næringsutvikling

Det bør lages en mulighetsstudie for sentrum som underlag til arealplanen. Noen hevder at hyttebruken vil øke med brøytete veier. Det er ikke nødvendigvis riktig. Et brøytet veinett vil vanskeliggjøre gode løypetraseer på grunn av mange veikryssinger. Sel kommune må gjennomføre en detaljert analyse av nytte og ulempe av brøytete veier.

Ivaretagelse av kultur og naturkvaliteter

Det viktig å bevare karakteren på kulturlandskapet. Vellet foreslår at kulturminneverdien blir vurdert i forbindelse med kommuneplanarbeidet, og at det eventuelt legges føringer på den fremtidige forvaltningen av området. Både tilbakeføring av kulturlandskapet, tiltak for å trekke bilismen ned fra vidda og tiltak for å begrense lysforurensing kan være viktige elementer.

Mysusæter Vel ønsker en prosess med samskaping, og ikke kun være en høringsinstans i for- og etterkant.

Arealbetegnelsen i eksisterende planbestemmelser bør bruke BRA (Bruksareal innenfor yttervegg) i stedet for BTA (Bruttoareal inklusive yttervegg). I tillegg bør det ikke stilles krav til maks antall hus, fordi gjennomføring av ny infrastruktur som vann- og avløp ofte ikke kan realiseres i gammel bygningsmasse med tørrmur/ringmur.

Fortetningsplaner for delområder bør planlegges som større planer. «Frimerkeplanlegging» av enkelttomter bør unngås. Skiløypenettet må være utgangspunkt for planleggingen. I tillegg kunne rekkefølgekrav (§11.9) vært stilt med krav om felles opparbeidning av ny og bedre skiløype.

Ny kommuneplan bør derfor angi og vedta:

- Hensynsoner med krav om felles planlegging.
- Rekkefølgekrav og utbyggingsavtaler (§17.3) for å sikre opparbeidelse og grunn til skiløyper.
- Generelle reguleringsbestemmelser i soner som i dag gjelder bør være i BRA og kan med fordel økes slik at det kan bygges større hytter.
- Reguleringsbestemmelsene bør bidra et «dempet» uttrykk, med lave hus, et begrenset farge- og materialvalg etter stedegen skikk og byggestil.

Konklusjon

Et helhetlig løypenett, må sikres reguleringsmessig. Regulerte løyper kan sikres enten gjennom tinglyste avtaler med grunneierne eller avgivelse av grunn til løypeformål i nye større fortetningsplaner. Skal stier og løyper legges om i forbindelse med nye hyttefelt må det være et premiss at løypenett prioriteres framfor tomteutvikling og at en eventuell omlegging ikke innebærer en forringelse av eksisterende løypetraseer.

Mysusæter Vel anmoder om at de verdiene som gjør at man kommer hit og ønsker å bli, er førende i kommuneplanen:

- Fred, ro og stillhet og Rondane nasjonalpark er kronjuvelen
- Skiløyper er kjerneverdi og må settes først, deretter tomteutvikling. Det gir økt verdi til grunneiere, hytteeiere og innbyggere.
- Grunneierne må bidra til fellesskapet i form av grunnavståelse og sikre gjennomføring av regulerte løyper mot å få innregulert nye tomter.

Kommunedirektørens vurdering:

Stier og løyper er viktige temaer som må hensyntas ved utbygging. Ved evt. omlegging av stier og løyper skal kvaliteten være like god eller bedre enn eksisterende. Sti- og løypeplan er ikke en del av rulleringen av kommuneplanen.

Lysforurensing er ikke et eget tema ved rulleringen. Kommunedirektøren mener vellet gjerne kan informere og oppfordre til bevissthet rundt lysbruken på hytter når de ikke er i bruk.

Fred, ro, stillhet og fine naturopplevelser er viktig å ta vare på.

Vellet skriver at fortetting bør planlegges for større områder. Det kan kommunedirektøren til en viss grad være enig i, men det viser seg ofte vanskelig å få flere grunneiere til å samarbeide om felles plan.

Utnyttingsgrad i eksisterende reguleringsplaner beregnes etter BRA (bruksareal) som vellet ønsker. Utnyttingsgrad er ikke et tema ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Eksisterende reguleringsplaner endres ikke under arbeidet med kommuneplanen.

Ett tema i planarbeidet er å vurdere behov for nye veier i eksisterende hytteområder. Nye formål i planen skal konsekvensutredes.

14. Løypelaget for Mysusæter, Raphamn og Kringsæter (2021/117-33)

Løypenett og turstier danner grunnlaget for flotte naturopplevelser og fysisk aktivitet for besøkende til Mysusæter. De viktigste verdiene for hyttegjestene er naturopplevelser, fritidsmulighet, fred, ro og stillhet og skiløyper. For innbyggere gir skiløypene på Mysusæter, Raphamn og Kringsæter mulighet til et attraktivt fritids- og friluftstilbud.

For Raphamn og Mysusæter løypelag er det ved revisjon av kommuneplanens arealdel viktig å:

- Sikre en helhetlig og sammenhengende løypeplan
- Sikre stabile og langsiktige rammebetingelser for løypekjøring

- Sikre tidligskiløyper
- Opprettholde kobling mot løypenett på Høvringen og Kvam
- Utvikling av eksisterende løypenett med fokus på kortere rundløyper for barn og eldre

Reguleringsplanen fra 1988 har regulert inn et variert og sammenhengende løypenett. Dette planprinsippet er det svært viktig å holde fast ved også i fremtiden ved eventuell planlegging av nye hytteområder. Senere delplaner har ikke hensyntatt tidligere innregulerte skiløyper og har dermed bidratt til fragmentering av skiløypene i sentrumsområdet.

Det er viktig med et sammenhengende skiløypenettet og at det ikke brytes opp eller avskjæres av nye utbyggingsområder gjennom frimerkeplanlegging.

Mange ønsker tidlige skiløyper. Skiløypene som er på veiene, har gjort det mulig. For å opprettholde muligheten for skiløyper tidlig i sesongen er det viktig at regulering av skiløyper i veiene opprettholdes, så lenge ikke alternative traseer er etablert.

Det er viktig å fortsatt sikre sammenkobling av løypenett på Mysusæter og Raphamn med løypenett i naboområdene for å gi variasjonsmuligheter og mulighet for lengre turer.

For å opprettholde et attraktivt løypetilbud vil det være svært positivt på sikt å utvikle kortere rundløyper. Dette vil bidra til å øke variasjonsmuligheter og muligheten for å tilrettelegge for traséer som kan kjøres også ved kraftig vind eller dårlig vær.

Konklusjon

Det er viktig å sikre gode rammebetingelser for løypekjøring ved å påse at et helhetlig løypenett blir regulert.

Skal løyper legges om i forbindelse med innregulering av nye hyttefelt må det være et tydelig premiss om at en omlegging ikke innebærer en forringelse av eksisterende løypetrasé.

Ved fortetting er det svært viktig at et helhetlig og sammenhengende løypenett er ferdig planlagt i forkant, slik at eventuelle nye hyttetomter, med veier, ikke kommer i konflikt med skiløyper.

Ber om at en ny sti- og løypeplan, planlagt ferdigstilt i 2023, forskutteres. En ny sti- og løypeplan må legge tydelige premisser for fremtidige detaljplaner som legges i etterkant.

Kommunedirektørens vurdering:

Stier og løyper er viktige temaer som må hensyntas ved utbygging. Ved evt. omlegging av stier og løyper skal kvaliteten være like god eller bedre enn eksisterende.

En god skiløype tidlig i sesongen er viktig. Sti- og løypeplan er ikke en del av rulleringen av kommuneplanen.

Temaet skiløyper har vært behandlet i egne saker. Temaet skiløyper og stier er så omfattende at kommunedirektøren ikke anbefaler at det tas inn i som tema her da det er et stort og arbeidskrevende tema som vil forsinke arbeidet med planen ytterligere. Ved nye utbyggingsområder er det viktig å se utbygging i sammenheng med stier og løyper.

15. Grunneiere på Mysusæter (2021/117-38)

Bjørn Ove Bergum, Hanne Sletten Lie og Frank Turmo, Steinar Grønn, Ola Veggum, Svein Ola Ulvolden, Oddny Teighagen, Jon Ivar Øien og Reidun Aasgaard, Roy Frode Bjørnvolden, Leif Ola Rønningen

Skiløyper

På Mysusæter og omegn er det ifølge plankart fra 1988 regulert inn skiløyper både der det er løyper, og der det ikke er. I planbestemmelsene ingen ting spesifisert, bortsett fra at «*enkelte adkomstveier skal brukes til skiløype, og ikke brøytes*».

Ved iverksetting av slik plan, skal berørte grunneiere og bruksberettigede varsles på godkjent måte, og ha anledning til å uttale seg. Grunneierne mener at det ikke har skjedd. Det betyr at planen ikke er satt ut i livet, og derfor må regulering av skiløyper på Mysusæter ansees som ugyldig.

Løypetraseene med tilhørende båndlegging på begge sider beslaglegger og stykker opp arealene løypene går over. I mange tilfeller er det over privat grunn, og arealene blir sterkt forringet i verdi. Ett eksempel er i Pungdalen, der det er inntegnet ikke mindre enn 4 traseer nærmest side om side.

Grunneierne mener det eneste riktige er å fjerne all regulering av skiløyper. Det vil føre til at grunneierne får mere råderett over egen grunn, og det vil bli enklere med eventuelle endringer i traseen. Ønske om forandringer kan komme både fra løypelag og grunneier. På Kvamsfjellet har de god erfaring med en slik løsning.

Grunneierne ser viktigheten av et godt løypenett, og stiller vederlagsfritt grunn til disposisjon for løyper der det er fornuftig å ha løyper.

Om skiløypene fortsatt skal være regulert, vil det bli aktuelt å forlange innløsning av arealer som blir sterkt redusert i verdi pga. reguleringsbestemmelsene.

Planlegging av nye prosjekter

Fra tid til annen planlegges og settes det i gang ulike tiltak uten at de som grunneiere blir involvert. De ber om at dette endrer seg, slik at det kan bli et bedre samarbeidsklima på Mysusæter. Mye av aktiviteten her foregår på privat grunn. Grunneierne ønsker å bidra til utvikling og trivsel på fjellet. Derfor føles det ikke bra når motorisert ferdsel, planlegging av f.eks. Viewpoint Ranglarhø og andre ting foregår uten at de blir involvert.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren vil påpeke at planen har vært i Høyesterett uten at den der er funnet ugyldig på noen som helst måte. Kommunedirektøren mener derfor planen må legges til grunn. Det er viktig å sikre et godt løypenett i området, og ved å ha det regulert gir det en forutsigbarhet både for grunneiere og andre hvor det kan kjøres skiløyper. Om kommunen skal gi erstatning for innregulerte skiløyper må kommunestyret ta stilling til. Grunneierne skriver at grunn blir sterkt redusert i verdi på grunn av skiløyper, det stemmer der løypa går, men ut over det fører et godt løypenett til økt verdi på tomter og hytter.

Kommunedirektøren ønsker et godt samarbeid på Mysusæter og vil ta med seg innspillet. Grunneiere og alle vil ha mulighet til å komme med innspill når planen legges ut til høring.

16. Statens vegvesen (2021/117-41)

Framtidige tiltak på rv.15 og E6 (nordover fra Otta) vil gå fram av Nasjonal transportplan (NTP). For E6 mellom Sjoa og Otta har Nye Veier ansvar for planlegging og utbygging.

Støy langs offentlige veier; trafikkmengde og fart medfører støy langs vegen. For tiltak som blir berørt av trafikkstøy viser de til Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging – T 1442/2016 som gjelder alle offentlige veier.

Byggegrenser; hensikten med byggegrenser langs offentlige veier er å ha plass til utvidelser av vegen, trafiksikkerhet, og redusere ulempene med støy og støv for de som bor eller arbeider nær veg. Byggegrense langs riksveg er 50 meter, dersom det ikke er fastlagt annen grense i reguleringsplan. I reguleringsplanen for ny E6 mellom Sjoa og Otta er byggegrensen 100 meter.

Avkjørslser; både rv.15 og E6 er nasjonale hovedveger med streng holdning til utvidelse av og til etablering av nye avkjørslser. Det skal gode grunner til å fravike disse bestemmelsene og det må

godkjennes av Statens vegvesen. Det samme gjelder for fylkesveger, der fylkeskommunen er vegeier. Plassering og utforming av avkjørsler fra offentlige veger er viktig for trafikksikkerheten. Disse må være i samsvar med vegnormalene (Statens vegvesen håndbok N100).

Trafikksikkerhet; i forbindelse med nye boligområder og næringsområder, er det viktig å legge til rette for trafikksikre veger for gående og syklende, særlig i tettsteder og nær skoler.

En del av bebyggelsen i Sel er fritidsboliger. Mange av disse er i bruk store deler av året og er i praksis små tettsteder. Det er derfor viktig å legge til rette for trafikksikre veger for gående og syklende også her.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommuneplanens arealdel skal vurderes opp mot nyeste, tilgjengelig lovverk, forskrifter, veiledere mv.

17. Mattilsynet (2021/117-42)

Kommuneplanens arealdel (KPA) skal ha en helhetlig kartlegging og vurdering av vann og avløp. Det må utarbeides en overordnet plan for vann og avløp. KPA må samordnes med Hovedplanen for VA, og denne skal ligge til grunn for hver enkelt reguleringsplan som utarbeides.

Innspill

Når kommunen planlegger bolig-, fritids- og næringsbebyggelse, må det komme fram i bestemmelsene at de skal tilkobles drikkevannsforsyning som leverer hygienisk betryggende drikkevann og drikkevann i tilstrekkelige mengder. Det kan være tilkobling til eksisterende vannforsyninger (fellesanlegg), eller til et nytt fellesanlegg.

Fellessanlegg skal eies av kommunen når de er av en viss størrelse, jfr. vass- og avløpsanleggslova. Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til annet eierskap ved etablering av nye vannforsyninger/anlegg.

Eksisterende private vannforsyningssystemer med uklare eierforhold og/eller utilfredsstillende vannkvalitet og leveringssikkerhet skal oppgraderes eller knyttes til eksisterende vannforsyningssystemer.

Videre må KPA ha bestemmelser om at det skal søkes om plangodkjenning av etablerings- og driftsplaner for et nytt vannforsyningssystem hvis den maksimale drikkevannsproduksjonen skal dimensjoneres til å bli minst 10 m³ per døgn. Dette tilsvarer forbruket til 50 personer forutsatt et døgnforbruk på ca. 200 liter per person. Dette gjelder også før første bolig/fritidsbolig tas i bruk, når det gjennomføres trinnvis utbygging av planlagt utbygging.

Søknad om plangodkjenning er også nødvendig hvis vannforsyningssystemet forsyner sårbare abonnenter. Bestemmelsene må også ta inn i seg at vannforsyninger som leverer vann til mer enn en husstand/fritidsbolig skal registreres hos Mattilsynet.

Drikkevannskilder skal beskyttes, og regler for hvilke aktiviteter som kan tillates i hensynssonene, må fastsettes i bestemmelsene. Kommunen bør i tillegg fastsette bestemmelser for etablering av brønner (eks. drikkevannsbrønn, energibrønner m.v.) i hensynssonene og i arealer for fremtidige drikkevannskilder.

Kommunen må ha målsetninger om å øke tilknytningen til eksisterende vannforsyningssystemer, og vi forventer at kommunen lager en plan for at flere fastboende innbyggere får tilgang til drikkevann fra en tilfredsstillende drikkevannsvannforsyning.

Der hvor KPA gir retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging, skal planbeskrivelsen også gi en særskilt vurdering og beskrivelse av tilgangen til helsemessig trygt og nok drikkevann og avløp – en konsekvensutredning (KU) – etter plan og bygningsloven § 4-2.

KPA må inneholde krav om at vann og avløp skal være ferdig etablert, og har sikker levering av tilstrekkelige mengder vann av drikkevannskvalitet, før boliger, fritidsboliger m.v. tas i bruk.

De forventer at det blir gitt rekkefølgebestemmelser for dette i kommuneplanens arealdel, og at rekkefølgebestemmelsene videreføres til hver enkelt reguleringsplan som utarbeides.

Kommunedirektørens vurdering:

Det utarbeides ny Hovedplan for vann- og avløp. Planen vil bli lagt til grunn ved planarbeidet og innarbeides i planbestemmelsene. Det vil bli satt krav om vann- og avløpsplan ved nye reguleringsplaner.

18. Statsforvalteren i Innlandet (2021/117-47)

Bakgrunn, plansituasjon og generelle planfaglige innspill

Før en tar i bruk nye arealer må en vurdere fortetting og bedre utnyttelse av areal som allerede er tatt i bruk.

Positivt med revisjon av arealdelen. Hyppige revisjoner kan legge grunnlaget for avgrensning av tema som tas opp til vurdering og dermed lette arbeidet.

Statsforvalteren oppfordrer til to gjennomganger i regionalt planforum. Den første relativt tidlig i revisjonen etter at arealinnspill er mottatt og foreløpig vurdert og den neste når planforslaget nærmer seg klart for utlegging til høring og offentlig ettersyn.

I gjeldene arealdel er bruken av hensynssone etter § 11-8 tredje ledd bokstav f) feil. De forutsetter at dette rettes opp i ny plan.

Opplegg i planprogrammet

Foreliggende planprogram er enkelt og kortfattet og gir føringer for hovedbolkene i det forestående revisjonsarbeidet. Statsforvalteren savner utdyping av:

Alternativvurderinger; - hvilke alternativer, på ulike områder, vil tas opp i planprosessen? Forskriften stiller ikke krav om at alternativer, i betydning alternative planforslag eller alternative løsninger, alltid skal utredes fullt ut. Kommunen bør likevel, i innledende fase av planleggingen, ta stilling til om det foreligger relevante og realistiske alternativer som skal konsekvensutredes fullt ut. Dette kan f.eks. knytte seg til ulike og realistiske utviklings-retninger knyttet til framtidig boligbygging og fritidsbebyggelse. Konkret og forenklet f.eks. vektlegging av nye områder for eneboliger utenfor Otta sentrum eller fortetting med leiligheter i Otta. Dette er strategiske valg som delvis er drøftet i de overordna retningslinjene for arealbruk, i vedtatt samfunnsdel.

Utredninger; - hvilke analyser og utredninger er nødvendige og nyttige som underlagsmateriale for de valgene og prioriteringene som må gjøres i den kommende planprosessen.

Framdrift i arbeidet, jf. kap. 8, er grovmaska skissert. Det kan bli krevende å få vedtatt revidert kommuneplan i desember 2021. Erfaring tilsier bl.a. at det som oftest vil være nødvendig med to høringer i en slik planprosess.

Utvikling av fritidsbebyggelse

Areal en gang avsatt for fritidsbebyggelse skal ikke oppfattes som en varig rettighet. De ber om at kommunen vurderer en *forutsetning* om at arealer som nå blir videreført eller avsatt til fritidsbebyggelse og der regulering ikke har startet opp ved neste revisjon av kommuneplanen, vurderes tatt ut ved kommende revisjon av kommuneplanen. Kommunen kan og bør uansett foreta en slik vurdering for avsatte, men ikke regulerte areal allerede ved denne revisjonen ut fra konfliktvurderinger og strategiske næringsvurderinger.

Kommunen bør knytte utvikling av fritidsbebyggelse til områder med tilgjengelige eller mulige løsninger for vann og avløp, samt trekke inn potensialet for forurensing og ønsket om å bevare god vannkvalitet. Dette gjelder særlig eldre hyttefelt og områder med spredt fritidsbebyggelse. Kommunen bør vurdere å beholde enkelte områder som «lav standard-områder» - uten innlegging av vann- og avløp bl.a. av hensyn til at slik standardheving vil medføre økt bruk og dermed ferdsel, som kan være uønsket nær f.eks. villreinområder.

Statsforvalteren forventer at hyttekommunene evaluerer de samfunnsmessige, miljømessige og økonomiske virkningene av eksisterende utbygging og om kommunen er rustet til å håndtere dagens antall deltidsinnbyggere, før det eventuelt legges til rette for videre hytteutvikling. En slik evaluering kan inngå som en del av konsekvensutredningen.

Kommunen må redegjøre for antall eksisterende hytter i kommunen. Videre planreserven i form av f.eks. regulerte hyttetomter og planavklarte, men ikke regulerte. I tillegg bør kommunen gi en oversikt over antall bygde hytter i året, gjerne med tall noen år tilbake.

Tilrettelegging for nye boliger

Det er gitt føringer i Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Tilgangen til og mulighetene for sentrumsnære leiligheter i og ved Otta by må regnes inn som en del av tilgjengelige areal for boliger i kommende planperiode. Potensiale for fortetting ble kartlagt i forbindelse med prosjektet «*Otta som by og Regionsenter*».

Kommunen må se befolkningsutvikling og endringer i alderssammensetning i befolkningen i sammenheng med framtidig boligbehov. Dette innebærer en vurdering av både omfang av ny boligbygging, boligtyper og lokalisering.

De ber om at det blir utarbeidet regnskap over årlig bygging i ulike boligtyper samt tomtereserver, jf. fritidsbebyggelse.

Når det gjelder å opprettholde bosetting i grendene, bør lokalisering av nye byggeområder og områder for spredt bebyggelse støtte opp om eksisterende grendesentre. De anbefaler at kommunen angir kriterier for vurdering av innspill om spredt boligbygging, som hensyn til jordvern, avstand til vassdrag, avstand til skole, infrastruktur etc.

Nye næringsarealer

De anbefaler at planreserver og utbyggingsbehov konkretiseres i planprogrammet. Det forventes at prinsippene i Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging vektlegges ved lokalisering av nye næringsområder. Det innebærer at utbygging knyttet til by/tettsteder bør prioriteres både ut fra utnytting av eksisterende infrastruktur og muligheten for redusert transportbehov.

Aktuelle hensyn, Statsforvalterens ansvarsområder

Barn og unge, velferd og folkehelse

Statsforvalteren ønsker å trekke frem barn og unges interesser tidlig i planprosessen.

Kommunen må være bevisst på lokaliseringen av boligområder for å stimulere til trygg ferdsel og mulighet for fysisk aktivitet. Tilrettelegge for sammenhengende grønnstruktur, innslag av natur og grøntområder i boligområder og korte avstander til gode plasser for lek og fysisk aktivitet. Barn beveger seg med kortere avstand fra hjemmet jo yngre de er, og det er viktig at de minste kan finne egnede områder. Større barn og unge må også ha steder å møtes og å være fysisk aktive og kunne gå eller sykle selv til sine aktiviteter.

Kartlegging av barn og ungdoms bruk av arealer er et godt redskap for å få kunnskap om og å kunne ta hensyn til deres bevegelsesmønster og bruksområder, f.eks. barnetråkk.

Ved omdisponering av arealer som er i bruk eller avsatt til uterom, fellesareal, friareal eller uteområder til skoler og barnehager som brukes eller er egnet for lek må det gjøres en vurdering i henhold til Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planlegging (RPR BU).

Videre er det viktig at det ved utarbeidelse av bestemmelser vurderes om det skal stilles areal- og funksjonskrav til lekearealer og andre ute- og oppholdsarealer. Og om det skal settes rekkefølgekrav og krav til samtidig ferdigstillelse av bolig- og uteområder. Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge (RPR BU) punkt 4c stiller krav om at kommunen må utarbeide egne bestemmelser og retningslinjer om omfang og kvalitet på arealer og anlegg av betydning for de unge. Dette er sammenfallende med det plan- og bygningsloven pbl. § 11-9 nr. 5 gir anledning til.

De fleste kommuner formulerer bestemmelser til kommuneplanens arealdel om at det skal opparbeides varierte lekeplasser f.eks. som sandlekeplasser, kvartalslekeplasser, ball-løkker og større lekeområder. RPR BU punkt 5b poengterer at barn skal ha tilgang til arealer hvor de kan skape sitt eget lekemiljø.

Medvirkning fra barn og unge er sentralt ved utarbeidelse av kommuneplanens arealdel. Kommunen har en plikt til å påse at medvirkning fra barn og unge blir ivaretatt. Medvirkning bør settes i gang tidlig i planprosessen.

FNs bærekraftsmål er et viktig grunnlag og rammeverk for kommuneplanarbeidet, dette er i tråd med nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2019-2023.

Samfunnssikkerhet

Samfunnssikkerhets- og beredskapsmessige forhold skal ivaretas i kommuneplanens arealdel på grunnlag av vurderinger og risiko- og sårbarhetsanalyse, jfr. plan- og bygningsloven §§ 3-1 pkt. h og 4-3. Dette skal også omfatte klimatilpasning og konsekvenser av klimaendringer. Det forutsettes at Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-5/18, *Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling* blir lagt til grunn. Risiko- og sårbarhetsanalyser skal utformes i tråd med veileder fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – *samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging* (2017).

Kommunen må sikre at planområdet er tilstrekkelig sikret mot fare eller vesentlig ulempe, og at tiltak ikke fører til fare eller vesentlig ulempe for grunn, jfr. plan- og bygningsloven § 28-1. De forutsetter at føringer gitt i lovverk og forskrifter blir overholdt.

Naturmangfold og villreinhensyn

Statsforvalteren viser til rapporten «*Ansvarsnaturtyper og ansvarsarter for Oppland fylke*» fra Miljøfaglig utredning i 2015 som viser hvilke naturtyper og arter kommunen har et særlig viktig forvaltningsansvar for å sikre.

Statsforvalteren vil kunne hjelpe kommunen med å skaffe oppdaterte SOSI-data for utvalgte naturtyper og andre aktuelle verdifulle og sårbare naturtyper som kommunen bør vurdere å vise i arealdelen som hensynssoner.

Generelt forventer de at evt. nye områder for fritidsbebyggelse skjer innfor rammer for utbygging fastsatt i Regional plan for Rondane - Sølknletten og lokaliseres i tråd med retningslinjene. Statsforvalteren viser til vedtak i Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten i møte 03.02.2021 med innspill til oppstart av revisjon av arealdelen. Nemnda vektlegger villreinen sin situasjon i området og at denne er under sterkt press.

Statsforvalteren har merket seg at de overordna retningslinjene for arealbruk peker på at det i vedtatt arealdel ligger en betydelig planreserve for nye fritidsboliger, og interessante betraktninger om at økt verdiskaping fra fritidsboliger også kan genereres ut fra økt bruk av eksisterende fritidsboliger, ikke bare oppføring av nye. De legger til grunn at kommunen viderefører sin strategi om å lokalisere ny fritidsbebyggelse til vestsiden av hoveddalføret. Satsing på nye tomter og felt på østsida vil kunne utfordre nasjonal villreinpolitikk.

Landbrukshensyn og jordvern

Dyrka og dyrkbar jord er en grunnleggende ressurs for å sikre matforsyninga på kort og lang sikt. Stortinget behandlet i 2015 nasjonal jordvernstrategi og fastsatte der et mål om at den årlige omdisponeringen av dyrka jord skulle være mindre enn 4000 daa/år innen 2020 som tilsvarer ca. 400 daa/år i Innlandet. Ut fra dette må omdisponering av dyrka jord og generell arealutnyttelse vurderes vesentlig strengere enn tidligere. I den sammenheng bør tidligere avsatt areal i kommuneplanens arealdel også revurderes ved rullering, både i forhold til omdisponering av dyrka jord og krav om høyere arealutnytting.

Er det er aktuelt å omdisponere dyrka eller dyrkbar mark, skal det utredes alternativ som ikke medfører tap av dyrka/dyrkbar mark. Statsforvalteren forventer at det stilles krav til effektiv arealutnyttelse ved all planlegging av bygge- og anleggstiltak.

Statsforvalteren forutsetter at det i planbeskrivelsen lages et arealregnskap som viser omdisponering av fulldyrka areal, overflatedyrka areal, innmarksbeite, skogsareal fordelt på høg, middels og lav bonitet samt dyrkbart areal.

Ved ev. utbygging i beiteområder for husdyr, må konsekvenser som beslag av beiteareal og virkning for beitedyras trekkveger utredes. Husdyrs bruk av arealer bør kartfestes og en må søke løsninger som sikrer de beste beitearealene og at areal som ikke blir bygd ned fortsatt kan brukes til beite.

I kapittel 5.3 i planprogrammet er det vist til Nasjonale forventninger, statlige planretningslinjer og planbestemmelser samt andre relevante lover og forskrifter. De vil i den sammenheng peke på andre nasjonale føringer, og på jordvernområdet er det særlig disse som ikke er nevnt i kapitlet, men som er relevante:

- Nasjonal jordvernstrategi (Innst. 56 S (2015-2016) Nasjonal jordvernstrategi
- Jordvern og FNs bærekraftsmål
- Nasjonal og vesentlig regional interesse innenfor jordvern

Vassdrag og strandsoner

Det er et nasjonalt mål å bevare strandsona som natur- og friluftsområde tilgjengelig for alle, sikre vassdragslandskap og vassdragsbelter. Bestemmelser i gjeldende kommuneplan er et godt utgangspunkt for å sikre vassdragsverdiene.

Kommunen kan gi generelle bestemmelser om miljøkvalitet etter pbl. § 11-8 nr. 6 for deler av kommunen eller nærmere angitte områder. Bestemmelsene kan for eksempel gjelde vannkvalitet og hensyn til arter og naturtyper.

Klima- og energi

Klimaendringene er en av de største utfordringene vi står ovenfor. Norge skal redusere klimagassutslippene med 50-55 % innen 2030 og være et lavutslippssamfunn innen 2050 noe som krever stor innsats fra mange aktører, herunder kommunene. Arealpolitikken må legge til rette for reduserte utslipp av klimagasser. Klimahensyn må vektlegges ved valg av langsiktig utbyggingsstrategi, transport- og energiløsninger. Overgang til miljøvennlige energiløsninger er også en del av klimaarbeidet. Det bør vurderes å sette krav om tilrettelegging for vannbåren varme i nye byggeområder. Ved vurdering av nye byggeområder forventes det at Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og

transportplanlegging legges til grunn. Et konsentrert utbyggingsmønster knyttet til eksisterende sentra og kollektivakser bør prioriteres for å redusere transportbehov og klimautslipp. De viser ellers til føringer i kommunens egen klima- og energiplan.

Støy

Retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442/2012) må legges til grunn for planarbeidet og innarbeides i plankart og bestemmelser.

Kommunebilder

Statsforvalteren har laget kommunebilder for Innlandet. Det viser fakta om kommunens tjenester, befolkningsutvikling, økonomi mv.

InnlandsGIS

Forslag til ny arealdel gjøres tilgjengelig i InnlandsGIS seinest når planforslaget legges ut til høringer.

Kommunedirektørens vurdering:

Statsforvalteren påpeker at i gjeldene arealdel er bruken av hensynssone etter § 11-8 tredje ledd bokstav f) feil. Sel kommune brukte denne hensynssonen etter råd fra Statsforvalteren. Kommunedirektøren er i ettertid blitt klar over at den utilsiktede virkningen denne hensynssonen har. Kommunen vil ved revisjon vurdere om, og i tilfelle hvor, hensynssonen skal brukes i en ny plan. Kommunedirektøren ønsker å understreke viktigheten av at de råd kommunen får fra Statsforvalteren er riktige og hensiktsmessige.

I planprosessen vil ulike alternativer bli utredet. Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som gir et godt grunnlag i den videre planprosessen.

Ved vedtak av kommuneplanen i 2016 signaliserte Sel kommune at utbyggingsområder som ikke er utbygd vil bli vurdert tatt ut ved rullering av arealdelen. Dette vil bli fulgt opp i planarbeidet.

Det utarbeides som vedlegg til planprogrammet et faktagrunnlag som viser planreserven for boliger, fritidsboliger og næring i regulerte områder og i kommuneplanen, og hvor mye som er bebygd siden kommuneplanen ble vedtatt i 2016.

Vurdering av spredt boligbygging vil bli ivaretatt gjennom konsekvensutredningen.

Kommunen vil i planprosessen sikre medvirkning fra barn og unge, og ivareta deres interesser, ved å involvere barnerepresentanten og ungdomsrådet i plansaker. Planbestemmelsene skal sikre tilstrekkelig oppholds- og lekeareal til barn og unge.

Kommunen vil utarbeide en ROS-analyse som skal ivareta samfunnssikkerhet og -beredskap. Kommunen vil legge til grunn nyeste retningslinjer og lovverk.

Kommunen vil forholde seg til de nyeste retningslinjene og planene knyttet til villrein.

Kommunen vil legge til grunn for planarbeidet – Ny jordvernstrategi – nytt skjerpa mål for jordvern (2023). Areal som er omdisponert fra dyrka jord og ikke tatt i bruk, vil bli vurdert på nytt. Ved eventuell omdisponering av dyrka eller dyrkbar mark vil det stilles krav til høy arealutnyttelse.

Det vil bli laget et arealregnskap til planen som viser omdisponering av arealtyper.

Kapittel 5.3 i planprogrammet er oppdatert med nye nasjonale forventninger, statlige planretningslinjer og planbestemmelser samt andre relevante lover og forskrifter.

Kommunen ønsker å bevare strandsona som natur- og friluftsområde tilgjengelig for alle. Kommunedirektøren merker seg at bestemmelser i gjeldende kommuneplan er et godt utgangspunkt for å sikre vassdragsverdiene, og vil bygge videre på den.

Kommunen vil vektlegge klimahensyn og arealeffektiv utnyttelse ved nyetableringer. Ved vurdering av nye byggeområder vil Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging legges til grunn. Kommunen ønsker en konsentrert utbygging ved eksisterende tettsteder.

Forslag til ny plan vil bli gjort tilgjengelig i kommunens kartløsning og i InnlandsGIS ved høringer.

19. Villreinutvalget for Rondane nord (2021/117-48)

Villreinutvalgets behandlet planprogrammet i utvalgets sak 10/21;

Villreinen i Rondane-området er under sterkt press, og villreinutvalget oppfordrer kommunen til å legge dette som et hovedpremiss for kommuneplanarbeidet.

Målsettingen i «Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030» om at hovedtyngden av nye tomter og felt skal legges til vestsida av Lågen må følges opp ved rulleringen av kommuneplanens arealdel. Hyttebygging på østsida bør komme i allerede godkjente planer, eller ved at godkjente, ikke bebygde tomter tas ut. Når forslaget til ny kommuneplan sendes på høring, er det viktig at forslaget inneholder en samlet vurdering av de ulike endringsforslagene som er knyttet til fritidsbebyggelse, og hvilken totalbelastning dette vil utgjøre for ferdsel inn i villreinens leveområder (jfr. naturmangfoldlovas §10). Villreinutvalget tilrår at kommunen differensierer maksimalstørrelsen på eksisterende fritidseiendommer i ulike områder.

Behovet for restaurering av villreintrekket vest for Rondane-massivet mellom Peer-Gynt og Spranget er vel kjent. Det er viktig at kommuneplanen legger opp til tiltak som reduserer ferdselen, og ikke øker den ytterligere. På Spranget må kommunen vurdere konkrete tiltak for å bedre forholdene for villreinen, som begrensning av overnatting, parkeringsforbud langs veien framover fra parkeringsplassen oa. Det savnes en omtale under kap. 6 med hvilke natur- og kulturverdier som er særlig viktige i og med at «Å ta vare på viktige kultur- og naturverdier» er et hovedfokus innledningsvis i planprogrammet.

Kommunedirektørens vurdering:

Et av formålene med planrevisjonen er å ta vare på viktige kultur- og naturkvaliteter. Temaene blir dekt i konsekvensutredningen pkt. 7.1. Ny kunnskap, bl.a. tiltaksplanen for Rondane villreinområde med tiltak, legges til grunn i planarbeidet.

20. Tor O. Bergum (2021/117-50)

Plandokumentet som er lagt fram er faglig utforma, i tekst, kart og illustrasjoner og burde egentlig vært fulgt opp med et mer forklarende og folkelig språk.

Bergum mener at Kleivrubekken er framstilt som en kritisk faktor. Om det er tilfelle må utredninger vise utfordringene, erfaringer mv. med Kleivrubekken.

Kommunedirektørens vurdering:

Det vil bli lagt vekt på språkbruk og illustrasjoner for å gjøre dokumentene forståelig.

Kleivrubekken blir sett på i forbindelse med reguleringsplan for flomsikring av Otta sentrum.

21. Høvringen Beitelag (2021/117-82)

Beitebrukere i Høvringen beitelag har beitedyr i områder som delvis overlapper hyttebebyggelse og annen turistvirksomhet.

Beitelaget minner om det alt foregår verdiskapning i områder som søkes utbygd med fritidsboliger. Det er viktig at en planlegger slik at det ene ikke går på bekostning av det andre, ser områdene i en større helhet, og at beiteplan tas med når kommunale arealplaner skal legges.

Kommunen har de siste årene lagt ned en betydelig innsats for å få i stand et nytt slakteri i området, tuftet på utmarksverdier og naturressurser med mål om å øke matproduksjonen. Her er utmarka en nøkkelressurs. På nasjonalt plan er det sterkt søkelys på bærekraftig matproduksjon, og Sel kommune kan utmerke seg som en foregangskommune. Dette er viktig å huske på ved avgjørelser for hva disse arealene skal brukes til i framtiden; fritidsboliger, opprettelse av stinett, annen tilrettelegging og inngrep som kan påvirke beitenæringa. Ved planlegging av eventuelle nye fritidsboligområder må beitenæringa og bruksberettigede involveres i prosessene som angår disse arealene.

Det har oppstått en del problemer med fritidsbolig-landbruk lenger sør i dalen. Strid om inngjerding av fritidsboliger har blitt en veldig betent sak og et eksempel på hva som må unngås i Sel kommune. De ønsker at kommunen skal være føre var til de ulike problemstillingene som kan oppstå ved etablering av nye fritidsboliger i beiteområder. Beitenæringa er helt avhengig av at områdene ikke endrer karakter mer enn nødvendig for å at de skal kunne nytte den store ressursen utmarka er for dem.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren ønsker et godt samarbeid, og vil ta med seg innspillet. Grunneiere og alle vil ha mulighet til å komme med innspill når planen legges ut til høring.

22. Mysusæter vel (2021/117-113)

De viser til tidligere omfattende uttalelse levert 13.03.2021 (2021/117-28) der de peker på behovet for en helhetlig plan for å sikre et sammenhengende sti- og løypenett. Skiløyper må sikres reguleringsmessig. Den overordnede planleggingen må prioriteres foran dispensasjonssøknader eller stykkevisse reguleringsplaner. Behovet for en helhetlig plan er presserende.

Det er et stort engasjement blant hytteeiere, grunneiere og andre aktører, om hvordan Mysusæter skal utvikles. Statens planer for å sikre villreinens levekår kan få stor betydning for hva som blir rammene for utviklingen, og hvilke løsninger som er realistiske på både kort og lang sikt. Medlemmene er opptatt av rekreasjon og friluftsliv, mens det er ulike behov og interesser knyttet til utbygging, brøyting av veier mm. Mangelen på overordnede avklaringer bidrar til økt konfliktnivå, og uforutsigbarhet for både hytteeiere og næringsaktører.

Mysusæter vel ønsker å bidra i den strategiske utviklingen av Mysusæter. De ønsker å bli involvert i planarbeidet, og ber Sel kommune legge frem en prosessplan for hvordan velforeninger og andre interessenter skal involveres i planarbeidet.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren ønsker et godt samarbeid på Mysusæter, og vil ta med seg innspillet. Vellet og alle vil ha mulighet til å komme med innspill når planen legges ut til høring.

Framdriftsplan, pkt. 8 i planprogrammet, er oppdatert.

En sti- og løypeplan er ikke et tema ved rullering av kommuneplanen. Kommunedirektøren anbefaler ikke at det tas inn som et tema da det er et omfattende tema som vil forsinke prosessen med arealplanen.

Oppsummering

Kommunedirektørens vurdering er at revidert planprogram legger et godt grunnlag for videre arbeid med kommuneplanens arealdel. Innspill og uttalelser er vurdert inn mot planarbeid og revisjon av arealdelen. Endringer og justeringer er gjort i plandokumentet. Kommunen vil under planarbeidet benytte nyeste og oppdatert kunnskap.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Med hjemmel i plan- og bygningslovens § 4-1 og § 11-13 fastsetter kommunestyret planprogram for kommuneplanens arealdel 2027-2040.

Kommunestyret sin behandling av sak 21/2026 i møte den 04.05.2026:

Behandling

Innledning i saken v/virksomhetsleder Rune Grindstuen.

Sp v/ordfører fremmet følgende tilleggs- og endringsforslag til planprogrammet:

1.) *Side 4 og punkt 1.1 Mål med planarbeidet*

Tilleggspunkt:

- *Vurdere behov for nye veier i eksisterende hytteområder, og bruken av eksisterende veier i hytteområder.*
- *Vurdere behov for utvidelse av eksisterende og nye masseuttak.*

2.) *Side 9 og punkt 6, Tema som skal drøftes i planen*

Tillegg/ending av siste setning i avsnittet: Temaene er valgt ut ihht. til kommunestyret sitt vedtak/bestilling, og etter hvor det har vært innspill og spørsmål om endringer av planen.

3.) *Side 10 og punkt 6.2 Fritidsboliger*

Tilleggssetning:

- *Det skal vurderes bygdenære områder for fritidsbebyggelse.*

Kommunedirektørens forslag til vedtak med endrings-/tilleggsforslaget fra Sp ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Med hjemmel i plan- og bygningslovens § 4-1 og § 11-13 fastsetter kommunestyret planprogram for kommuneplanens arealdel 2027-2040 med følgende endringer:

1.) *Side 4 og punkt 1.1 Mål med planarbeidet*

Tilleggspunkt:

- *Vurdere behov for nye veier i eksisterende hytteområder, og bruken av eksisterende veier i hytteområder.*
- *Vurdere behov for utvidelse av eksisterende og nye masseuttak.*

2.) *Side 9 og punkt 6, Tema som skal drøftes i planen*

Tillegg/ending av siste setning i avsnittet: Temaene er valgt ut ihht. til kommunestyret sitt vedtak/bestilling, og etter hvor det har vært innspill og spørsmål om endringer av planen.

3.) Side 10 og punkt 6.2 Fritidsboliger

Tilleggssetning:

- Det skal vurderes bygdenære områder for fritidsbebyggelse.